

అభినవనరస్వతి

యను నొక మాసపత్రిక.

నాగరఖండ స్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

బ్రచురించబడుచున్నది.

జానపాడు.

సంపుటము 18

1926 సం॥

డిశంబరు నెల.

సంచిక

వివరములు.

౧ కాశీశ్రవణుతి - శ్రీ దక్షిణామూర్త్యశ్రీమ స్వామిలవారు

౨ తిరుపతి వెంకటకవులు - పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు

౩ భారతకథాతత్త్వనిర్ణయము-మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రిచయగుటగారు

౪ అంటరానివాళ్ళు - సంపాదకుడు.

౫ నాగరఖండము - సంపాదకుడు.

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry,
author of Nagarakhanda, Swarnakaravyavaharam
etc., etc.

ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వాములవారు, వెనికేపల్లి.
- ౨ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వాములవారు, చినవీర వెల్లి.
- ౩ బాకరాజు పరాంకుశరావుదేశాయిగారు. యాడవరం.
- ౪ రామశింగుగారు-నెల్లూరుపాపురసంస్థానములమేనేజరు-నెల్లూరు.
- ౫ శ్రీమద్వెంకటేశ్వరెడ్డి రామచంద్రారెడ్డి దేశముఖుగారు, అల్లూరుగంగసంస్థానము.

పోషకులు

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు అభినవ విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు, బామిఅగ్రహారం.
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- ౩ రాజా వెంకటాద్రిప్పారావు, బహదరుగారు, వైయ్యూరుయిచ్చేట్టు.
- ౪ రాజామంత్రిపుగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగారు, లింగగిరి.
- ౫ తంగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోర్జంపాడు.
- ౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సపురము.
- ౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశముఖుగారు, కుంభవరము
- ౮ చారబుడ్డి రత్నారెడ్డిపట్టుగారు, న్యాలపోగుల
- ౯ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశముఖుగారు- నారాయణపురము
- ౧౦ టి. లక్ష్మణసింగుగారు, జొనగాం
- ౧౧ నెల్లూరు నరసింహారావుగారు, జొనగాం
- ౧౨ రంగారావుగారు, ముక్తాగారు, దేశముఖు, మసీదుపల్లె.
- ౧౩ తేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము.
- ౧౪ బాగ్గల్మూడి కుళ్ళుస్వామినాయుడుగారు, కాలంబేడు
- ౧౫ పేతుపాటి వెంకటరాయశర్మగారు, కరవడ
- ౧౬ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు, సిరిసిల్ల.
- ౧౭ గూడూరి వీరసాంబశివరావు సురేశపాండ్యగారు, మానెకొండూరు
- ౧౮ తిరుమలనాథ్ కృష్ణవర్తి వరదాచార్యులఅయ్యవాగ్గంగారు-కాతాపురము
- ౧౯ కొత్తాల్లి వెంకటేశ్వరరావుగారు, సంగెం

సహాయులు

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
- ౨ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చంట్, కాకినాడ
- ౩ సంగెం రామారావుగారు, సంగెం
- ౪ పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు, పీడరు బెజవాడ
- ౫ నెల్లూరు కేశవరావు దేశముఖుగారు, నెల్లూరు
- ౬ రంగారావు రంగయ్యగారు, నర్సారావుపేట

అభినవనరస్వతి.

సంపుటము ౧౮ } జాననాను } సంవిక ౯
క్షయ సం॥ మూర్ధశిర మాసము }

కాశీశ్వరస్తుతి.

- శ్లో॥ య స్సప్తావరణాంతరాశసవే శ్రీలింగరూపీ శివః
స్థిత్యా శీర్ష్యతీతి సర్వజగతి బ్రాహ్మి గత శృంకరః
యః కాశ్యాం త్రిజగత్పవిత్రతటినీరేచ్ఛిత స్సూరిభిః
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః. ౧
- శ్లో॥ భూతాయా మదుజోదయే తినతిథౌ పక్షేసితే బంహుశే
మాసే శ్రీమణిర్ద్విరాంభసి హరి స్సూత్యాపీకద్యేనవై
యం సంపూజ్య సుబ్రహ్మణ్య సరిహరం చక్రం నరం చేశ్వరాత్
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః. ౨
- శ్లో॥ తం భక్తం కృపయాపవేశ్యచ హరిః సనత్కసింహసనే
నానాసింధుసరిత్ఫలాషధిపై స్సంసిచ్య తస్మై దదా
సామర్థ్యం త్రిజగత్సుపాలనకరం సర్వాధికారంచ యః
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః. ౩
- శ్లో॥ యః కాశ్యాం మృతజంతుకర్ణవివరం స్పృష్ట్వా స్వహస్తేనవై
మూఢాదస్య పువశ్చవ స్త్విలివదక్ ముక్త్యై దదాతిస్వయం
సంచార్ణం స్వమనుచ తారసహితం స్వాప్తాక్షరంవా మనుం
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః. ౪
- శ్లో॥ పంచక్రోశపరిక్రమా త్కృతమహాపాపక్షయ స్సంతతం
స్వచ్ఛో యస్య కృపావశా భవతిచ స్వర్గం మతప్తంయథా
భాంతిం క్షేత్రవరే సదాచరణతో యః పాతి పుత్రీయథా
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః. ౫

శ్లో॥ యః కాశీస్థస పుస్తలింగనిలయ స్త్రీవిశ్వనాథ స్స్వయం
తత్కుత్రాపి సమర్చనా దిహనరో విశ్వేశ్వరాచ్చసమం
ప్రాప్నోత్యేవ ఫలంచ యస్యదయయా సందర్శనాత్పుష్కరాత్
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః॥ ౩

శ్లో॥ విష్ణు బ్రహ్మ సుకేంద్ర సిద్ధవిమలశ్రీర్ష సాధ్యాస్సరో
గంధర్వా సురకిష్కరోరగనరా విద్యాధిరా వానరాః
సర్వే యస్య సమర్చనా దహరహః ప్రాప్తు ర్యథేష్టం నరం
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః॥ ౪

శ్లో॥ కాశ్యాం భైరవదండపాణిగణా ధ్వంసాన్మృతార్థాన్వితః
కాశీవాసజనానస్తకసిపుణః కైన్యముక్తిప్రదః
యః పాత్యతి కరోతి లోక మఖిలం కైలాసనాథస్వయం
స శ్రీవిశ్వపతి స్సదాతిదయయా మాం పాతు కాశీశ్వరః॥ ౫

శ్లో॥ యో భక్త్యా తతీశ్వరాష్టక మిదం కాశీబహిష్కృపివా
కాశీవాసఫలం సదైవ లభ తే శ్రీవిశ్వనాథాజ్ఞయా
కాశ్యాం స్త్రీ పురుషాపివా యదిహ తే ద్విశ్వేశసక్తాంతరో
జీవన్ముక్తివశా ముపేత్య లభతే కైవల్య మతే ద్రువం॥ ౬

ఈ కాశీశ్వరాష్టకము దక్షిణామూర్త్యాశ్రమ స్వాములవారు
మా కార్యస్థానమున కఃపియున్నవారు, నీ రాంధ్రులే యయ్యు గంసం॥
నుండి కాశీక్షేత్రముననే నివసించుచున్నారు. వరమవిరాగులు, పక్ష
పదార్థములఁ బుచ్చుకొనక కేవలము కందమూల ఫలాశనులయ్యె
దేహయాత్ర చేయుచుండిరి. పైశ్లోకములు తద్యతి ప్రణీతములే యై
యుండవచ్చును లేక సనాతనములేనో తెలియదు. ఎవరుచేసినవైసను
భక్తజనుల కవశ్యకతనీయునులే సద్గతిసంగతుకు సంశయములేదు.
కావున నందఱును సహరహంబును బారాయణమునఁ బ్రొత్తుకొనుటకుఁ
బ్రబోధితులు.

సంపాదకుఁడు.

తిరుపతి వెంకటకవులు

తెలుగుభాషలో నిటీవల మొలకెత్తి, నలుమొగముల నల్లి కొని, కొత్తపోకడల మించి మరయు, కవితారంభంపు మొగసాల, దిరుపతి వెంకటేశ్వరులు నిలచియున్నారు. ప్రాచీనాంధ్ర సారస్వత సారమంతయు లక్ష్యలక్షణ సమన్వితముగ వీరిలో జీర్ణించి యుండెను. వర్తమాన కాలమున మానవజాతులలో కావ్య కళాదులగూర్చి జరుగుచున్న భావవిపర్యయముల జక్కగ గుర్తించు వివేకము వీరి కమటి యుండెను. ప్రాచీనాంధ్ర భాషాసంప్రదాయముల నూతన కాలోచిత విషయముల కుపకరింపజేసి, ప్రాచీన లక్షణమర్యాదల నవీనాదర్శములకు జతపఱచి, కావ్యముల యొక్కయు, లక్షణగ్రంథముల యొక్కయు, పరస్పర సంబంధముల గుట్టుమట్టుల గమనించి, స్వతంత్రించి, కొత్తపోకడల మించి దారిజూపెడి మేటిమగంటిమి వీరి కొప్పు చుండెను. స్వతంత్రించి మొదలిడిన కావ్యవైఖరుల దిగంతముల వ్యాపింపజేసి, భావిప్రయత్నములకు వలయు నుత్సాహాద్వేగముల నుత్పత్తిజేయడిగు ఆత్మవిశ్వాసము, ఔదార్యము, పట్టుదల, వాదోత్సాహము, ధైర్యము వీరియందుండెను. ఆంధ్రకవితోపాసకుల భూత వర్తమాన భావిజీవితగతులు వీరి జీవనములో గోచరింప, నవ్యాంధ్ర కావ్యరీతులు వీరి మానసాచారమనిబంధముల బలుతెరవుల వెలయు తిరుపతి వెంకటేశ్వరు లీనాటి తెలుగుపోకడల నాయకులై, నేతలై, సూత్రధారులై యుగకర్తలై వెలుగుచున్నారు.

వీరి జీవితాంశముల తెలుగువారెల్ల రెరుంగుదురుగాన వాని నీయెడ విస్తరించము. ప్రాచీన గురుశిష్యసంప్రదాయముల నేటివరకు నిలుపుచు, నిరుపమశిష్యవాత్సల్యమునను, పరహితాపేక్షచేతను, వేల కొలదిశిష్యుల సంపాదించి, సత్సేవాధర్మములచే నిలుపుకొనజాలు సత్పురుషులు. చమూనాఘలకుండు ఆశ్రితపక్షపాతము, నిరాఘాట

ప్రచారము, నిర్భయసమరోత్సాహముగల్గి వీరకరుణారసముల కాల
వాలములు, శాపానుగ్రహశక్తులొప్పును, నాయకస్వరూపమును
నిండువెలుగున బ్రకటింపగల ధీమంతులు. వీరు నిరంతరకావ్యరసోపాస
కులు ప్రాచీనకవులయెడను, తమకావ్యములపట్లను, ఆరనియత్సాహ
ముత్పల్లిజేషుగల తన్మయత్వము వీరి కలవడెను. ప్రాచీనకావ్యసాంఘిక
మర్యాదలయందు గౌరవముంచుచు, వానినననరముగ నిర్వేత్తుకముగ
ఖండింకక, ప్రాతనిపాడువెట్టక, వానిశృంఖలముల జిక్కికొనక, సమ
యోచితముగ నుపయోగించుచు స్వతంత్రజీవితసూత్రముల నేర్పరచ
గలిగియుండిరి. ఇందుచే వీరు ప్రాచీన నవీన మర్యాదావలంబకులగు
నాంధ్రభాషాసేవకు లందరివిశ్వాసమునకు గుదురైరి. వీరి యాదా
ర్యము, బాలకవులయెడనూపెడి వాత్సల్యప్రోత్సాహములు, మాటల
సాబగు, స్నేహధర్మములు వీరిప్రతిభ నెల్లెడల జాతీయివి.

శ్లో॥ కేచిత్ శ్రీపతివేంకటేశ్వరకవి దృష్ట్వాథ శుశ్రూషయా ।

కేచిత్ కేచిదమిత్రతా ముపగతాః కేచిత్పఠిత్యాంతికే ।

అభ్యసంతి శీతావధానకలనాం కీర్తిం లభంతే ధనం ।

తస్మాదాధునికానిధానిగురుతాపేతూ గురూ సంశ్రయే ॥

వీరియత్సాహప్రోత్సాహ తన్మయత్వముల కాంతిచే నందరో
భాషాసేవకులై సరసకావ్యముల గూర్చుగలిగిరి. తిరుపతివేంకటేశ్వ
రులు గుణగ్రాహులు, పరాభిప్రాయమును సహించువారలు, వినయ
సంపన్నులు. పెద్దబింకములదారులెఱుగక నందరితో కలసిమెలసి సంచ
రించు నిండుకుండలు. అయినను వలసినచో వెట్టి మొట్టి బడాయిల
నణగద్రొక్కవలసినచో, మండితవాదప్రహారముల నెదుర్కొనవలయు
చో, వీరి మానస మిట్లుండెను.

శా॥ “ మాకర్మ మహానీయులైసకవు లీ య్మందుడలిక లేకపో

రికాలంగున యుష్మదీయ కవితాద్వీపంబు ముంకుంగ న

జ్ఞాకశ్రీకమదీయదివ్యకవితాతుంగార్భటిఘోరగం
గాకల్లోలవతీప్రవాహభరవేగప్రక్రియత్ చాలవే ” ॥

తాము స్వతంత్రించి బూనిన మాత్మకవితామార్గముల నిలచి
నిలువగల యహంకారము, పూనిక, ఉత్సాహము నైజసత్వమున
దీపింప , తిరుపతిశంకటేశ్వరులు సవీనాంధ్రకవితాపురోగాములై విల
సిల్లిరి.

తిరుపతికవులు తెలుగుకవిత్వమును ప్రభుపోషణమునుండి తప్పిం
చి, ప్రజాపోషణమునజేర్చి, కవులస్వాతంత్ర్యమును, కావ్యముల పరమై
శ్వర్యవిభూతిని నెలకొలిపియున్నారు. రాజులదర్శించి, సంపన్నులజూచి
“ సన్యాసములంది బహుమానములన్ గ్రహించిరేగాని ” కావ్య
లక్ష్మీవిలాసముల నరస్తవమున కుపయోగింపలేదు. నానారాజసందర్శ
నమునందగుపడు చర్యలన్నియు, జయంతి తే సుకృతినో రససిద్ధాః కపి
శ్వరాః । నాస్తితేజాం యశఃకాయే జరామరణజం భయం ” బను
నార్యోక్తిజాటుచు, “ ధరణీశులుమొక్క-గనిక్కినా ” మను నిర్లక్ష్య
మానస స్వాతంత్ర్యమును సూచించుచుండును. అంతకుమున్ను రాజా
శ్రితులగు తెలుగుకవులు తామల్లినసాత్తముల రేడుల కందించువేడుక
బెద్దప్రాద్దులోపికతో రేనిచూపులగాచియుండ, తిరుపతివేంకటేశ్వరులు
విజయనగరమున, సభివభోజిజ్ఞోయన సరసగుణసాంద్రుడై, సకలకళా
సంపన్నుడై, కవికల్పవల్లియై వెలుగొందు ఆనందగజవతీంధ్రునిగనుంగొని
“ ఎందరిజూచెనేని వరియింపడు మాకవితాకుమారి.....తటాటున
దీనిఁ బరిగ్రహింపుమా ” యని హేచ్చరించి , వసుమతీశులుకూడ
కావ్యసామ్రాజ్యవైభవంబుల పరమాత్కృప్త్యమును అంగీకరింపవల
యుగారవ మేర్పరచిరి.

తిరుపతికవులు కావ్యసాధనమే మాత్రసాధనమని విశ్వసించి,
నిర్మలనిశుద్ధ రసాను భవమున నుత్తమగతుల జెంద నుద్వోగింతురు.

శ్రోత్రియముగు జీవనముకాని, వైదికాచార సంపత్తులుకాని, దేవతోపాసనకాని, పరతత్త్వమును, పురాణగాథలను పనివని బేర్కొనుట కాని, కవుల నిత్యసాధనగ వీ రంగీకరింపరు. “శృంఖలాత్మణీకరణ మందు ” కావ్యకలవానుకూలముగు మానసమే, రసాత్మకముగు నీశ్వ రోపాసనయే మోక్షకారణముగునని జెప్పియున్నారు. ఇందువలన తిరు పతికవుల కుపాసితదేవి లేదనరాదు. వెంకటేశాస్త్రి సహజ గాంభీర్య ముతో, “ అస్మదపాస్య, అమృహణోదారచరిత్ర యియ్యెడల దా రచియింపకపోదు సాయమున ” అని నిత్యము నమ్ముచుండెను. తిరు పతిసింగపు హృదయాంతరాశము, భీముని మానసమువలె, కోమల వినయ లాలిత్యమొప్పుచు “ హేయంబైన సభాపరాభవము రాసీకమ్మ కాత్యాయనీ, ” యంచు బాలిపలుకుల నమ్మచు గొలుచుచుండెను. గురుజనంబులగూర్చి వీరి కళరిమిత విశ్వాసముండెను. ఈ కృతజ్ఞతయే వీరి భక్తవర్గమును గూర్చగలిగినది. “ వాసింగన్న కవీశ్వరుండయిన, నెవ్వడైన ” గురుద్రోహ మొనరింప గూడదనియే వీరి యభిచుతము. ప్రాచీన హైందవాచారములనట్లు సహేతుకమైన యభిమానముంచి నిలవదీయుచు, పాశ్చాత్య సంపర్కమున నేర్పడిన సంఘసంస్కరణాభిలాషను నిగ్రహించుచు, జాతీయ ధర్మప్రతిష్ఠాపనలందు మాన్యత నేర్పరచు చుండిరి.

తిరుపతికవులు ఖండకావ్యములకు దారి జూపిరి. భారత భాగవతాది మహాపురాణముల రచించుటకు వలయు లోకానుగ్రహ దీక్షయు, తపస్సంపత్తియు, రససిద్ధియు తిక్కన పోతనాదుల కొప్పి యుండెను. ఆంధ్రకవితా పితామహుని మనుచరిత్ర యేర్పడు కాల మునకే తెలుగుకవులపని కొంత చెడినదని జెప్పవచ్చును. పెద్దన మూడాశ్వాసముల బూరించినంతనే కావ్యవైఖరి మారినది. తరువాతి కావ్యకర్తలు ప్రబంధములలో నష్టాదశ వర్ణనల నింపి, కావ్యమును

ఖండచిత్రముల సంపుటముగ నొనర్చిరి. ఇవియు చేమకూరివాని యనంతరము రసరూప సాందర్యముల వీడినవి. సామర్థ్యమెట్లున్నను తిరుపతి కవులకు ముందు బేరొందిన వీరేశలింగ కవిగూడ, “ శుద్ధాంధ్ర నిరోష్ఠ్యనిర్వచన నైషధము ” రచించెను. తిరుపతికవుల వధానకవిత్వమును జరంజకముగ నొనర్చి, సుఖవగు సరసమగు, లక్షణసహితమగు భాషలో సమస్తవిషయములను, నానాసందర్భములను, సుబోధకముగ ముద్దులొలుక బలుకుచుండిరి. అవధానములందును ప్రస్తావనలందును వీరు వచించిన కావ్యవైఖరులు ఆశుకవిత్వ సారశ్యమొప్పియు, నందచందముల తొల్లిటిమేటికవుల కల్పనలకు వెనుదీయక తెలుగుపద్యముల నతిశీఘ్రముగ నతిలాఘవముగ నల్లుతెరవుల గల్పించెను. తిరుపతి వేంకటేశ్వరుల మానస ప్రభావమున సర్వజనాంగీకారమంది మాన్యతవహించిన యవధాన కవిత్వము, ఇతివృత్తమందును భాషాప్రయోగమందును, విషయ స్వాతంత్ర్యమందును ఖండకావ్యముల మూలమై, నవ్యాంధ్రకవితా స్రవంతీకి యారని బిచ్చమిడిన దాయెను. పాడుక తెలుగు నెంతయు మనోహరముగ నుపయోగించి యల్పసంస్కారులగు బాలకవులపాలిటి దైనమై, తారకమంత్ర ముపదేశించిన పోడ లీతిరుపతి కవులు.

ఉ. “ వేసని దగ్గరాయె మిము + వీడుటకు మనసొగ్గదాయె మా

వాసము దూరమాయె షర + వాస మదెట్టులొ భారమాయె మా

కోసము తల్లిదండ్రు లది + గో ఇదిగోనని చూచుటాయె వి

శ్వాసమెలర్పగా నెలవో + సంగిన బోయెదమయ్య భూవరా ”

అను పద్యములందును కామేశ్వరీ శతకమందును, శనిగ్రహమందును, అవధాన ప్రస్తావన కల్పనలందును తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు బింకాన నడచిన ముద్దుపోకడ లాధుని కాంధ్రకవితావిర్భావమహారంభమున కాధారములై నవి. ప్రస్తావనలో వీరి సమయస్ఫూర్తి తిరుపతి

శాస్త్రి కాకినాడ రైలునిలయమున నుండగా శృంగభంగమును బ్రచురించినవార్త విని, యచ్చెరువంది చెప్పిన పద్మరాజమే వేనోళ్ళ జాటుచున్నది.

ఉ॥ చుక్కలు రాలలేదు రవి • సోములపోకడ మారలేదు న
ల్లిక్కులు కూలలేదు జల • ధిజ్వలనం బుబుకంగలేదు నే
డక్కలు రామకృష్ణకవు • లగ్భకు లేగతి జేయనేర్తు రా
ధిక్పత్రవైరి వేంకటసు • ధీశ్వరమాళికి శృంగభంగము ॥

తిరుపతికవుల లేతకైతలు, నవ్యవైఖరుల దెలుప వేంకటశాస్త్రి మండస్థితావలోకన కళాసంపర్కమున నాంధ్రభాషామాధుర్య మని వార్యమోహపాశముల వెదజల్ల నెందరో అవధానులై, నాటక కర్తలై, కావ్యకలనా వైదుష్యమును సంపాదించియున్నారు.

తిరుపతికవు లాంధ్రగీర్వాణ భాషాలక్షణములం తనమాన పండిత్యమున నొప్పుచున్నను, సుప్రచయోగదత్తు లయ్యును, పూర్వ కవుల గుట్టుగుట్టుల నెరిగి యీగతి వచించిరి.

క॥ వ్యాకరణ మొక్కత్రోవ మహాకవు లొక త్రోవ కోశ మఖిల మొక్కత్రోవ, వైకనుపట్టెడి నీ భాషాకావ్యమ్మలను దఱచు చదివిన కొలదిఁ.” “ తెలుగునకున్న వ్యాకరణదీపము చిన్నది భారతాదులలో యతిధ్రంశాది దోషములుగలవి యొకదోషముకాదు. భారతాదుల లేనిపదములు నననికలవె ? అందుచే నిది గ్రామ్యమనియు, దేశ్యమనియు పెనగశక్యంబె ? ” మున్నగువాక్యములతో తమకావ్యనియమముల బేర్కొనియున్నారు. వాడుకపదములను సందర్భోచితముగ నందముగ వాడి తమకావ్యముల కసమానదీపకళలను గూర్చియుచ్చిరి. “ కూటికి గుడ్డకై పరులకొంపకు జేరి ”—ఎంతబాగుంది ? —పద్య మల్లుటలో వీరివృత్తములు పైతము పేక్సిపియర్ గీతముల వైఖరిలో సరళముగ భావానుకూలమగు సంభాషణారీతుల గద్యమువలె తన

స్ఫూరితములై దుముకుచుండును. వ్యాకరణ లక్షణముల బాటింపక వాడుక తెలుగుపోకడల రసవత్పద్యరత్నముల జూపుటయేగాక, గద్య పద్ధతుల సమీపించు పద్యవైఖరుల నేర్పరచి, భాషాకావ్యారంభము లకు దారి జూపిరి. దేవభాగవతములో దేవపురోహితుడు చందుని వాకిట నిలబడి యరచినయర పెంతగద్యవైజ మొప్పుచున్నదో చూడుడు !

ఉ॥ ఔర ! దురాత్మ యెంతటి దురాచరణం బొడగట్టినావురా !

దారనుజూడనేగునను ద్వారమునందొకఁడాగువాఁడె ? నా

నీరజనేత్ర నాయతివ నీకు స్వతంత్రమె ? నాకుదూరమే ? ”

ఇట్లులే భారత నాటకములందు పలుతావుల గద్యవైఖరు లంద మైన పద్యముల గప్పట్టుచున్నవి. “ పెండిలియాశీనకపిదపబిడ్డలుపుట్టుట నిశ్చయంబు, నే పెండిలియానుకొంటి, ” — “ నేనాధర్మము సూతధర్మ మును రాశీభూతమై యొప్పు వాచావాత్సల్యముజూపె కర్ణు డిటు మాత్సర్యంబు మీకేల ? ” “ అంచిత్యులైన బందుగుల అందరిముందర జెప్పి నిన్ను మెచ్చించెద, కుంతిచేత రవిచేతనిజంబని నీకు సాక్ష్యమిప్పించెద, ఫల్గుణ ప్రముఖ వీరులు గొల్వగనెల్ల భూమి యేలించెద. ” గద్య వైఖరే కాదు — ఉపన్యాసతీవ్రతయు నిం దిమిడియున్నది. పదముల వాడుటలోకూడ స్వాతంత్ర్యమెంతయు ద్యోతకమగుచున్నది. “ ప్రాచీన గురుశిష్యపద్ధతి ” లో,

“ శా॥ బెంచీలక్కర లేదు గేమ్ము మొదలొఫీజల్ విన్కరావు బొమ్మం చు నిర్ధను దోచిపుచ్చరు ” మున్నగు నన్యభాషాపదప్రయోగ ములు, సువిదితమైనవి ప్రయోగింపబడినవి. నవీనాంధ్ర రచయితలలో కొందరు సువిదితమగునన్య భాషాపదములకు దురవగాహముగునాంధ్ర పదమును గల్పించి వాడెడిదురాచారము నీశుహాకవుల పోకడ ఖండించుచున్నది.

అల్పవిషయముల నందమగువాడుక తెలుగులో గద్య వైఖరు లొప్పు పద్యములలో రసభావసౌందర్య ముట్టిపడ జిత్రించుటయేగాక, లౌకిక పరిజ్ఞాన మందును, లోకానుభవమందును వీరు మిన్నలై యు న్నారు. బార్బి పట్టాభిషేక సమయమున బ్రచురింపబడిన పద్యావళి లన్నిటిలో తిరుపతి వెంకటేశ్వరులు సమర్పించ దానియం దాశీర్వాద నమునకు తోడు పండివాక్యములకు జోడుగా, రాజకార్యభార హాసం సయు, ధర్మవిరోధమున గల్గినోపేడి యధికారభీష్టతయు నెంతయో లలితవ్యంగ్యరీతుల దెలుపబడినవి. వీరినాటకములందు ప్రబంధము లందు, అవధానప్రస్తావనములందు గోచరించు కథాసందర్భములు, సంభాషణ వైఖరులు, అసహనమగు లౌకికపరిజ్ఞానమును వెల్లడించు ను. ఉంగరము పోయినప్పుడు వ్రాసినపద్యమెంత నియోగమర్యాదల దూగుచున్నది ! సరసాలాపవర్ణనమునందునకూడ పూర్వకవిప్రయుక్త మైన వర్ణనల దలమార్చివాడక, స్వకీయానుభవమునుండియే గూర్చు చుందురు.

చ॥ సరసువివైపు వీపు, అలచాన మొగంబటు గోడవైపు, ఆ
సరసుమ కేలు చాపు, నలచానయు చన్నులమీద మోపు, నా
సరసు ప కోర్కెచూపు, నలచానతోడందోడలోన దోపు, నీ
వరుసనె తెల్లవారె నొకవైపురి కొక్కని కొక్కవేశ్యతోక ॥

తిరుపతి వెంకటేశ్వరుల విఖ్యాతకావ్యములందు వారి యను భవములే, వారి యహంకారపూరిత వాగ్దేవభవములే మిక్కిలి యందముగ దోచుచున్నవి. శ్రవణానందము, పాణిగృహీత, గీర తము, వారి యనుభవసారమును దెల్పుచు నహంకారోద్వేగ భరితములై యున్నవి. స్వామిభవములను చిత్రించుటలో, నహం కారమును పద్యనాళముల బ్రవహింప జేయుటలో, సామాన్యులు హేయముగ రసవిహీనముగ, మాత్సర్య గర్వపూరితముగ

జేయుచు రేకాని, సరసరీతుల పదనిగ్రహముతో వెలువరింప జాలదు. తిరుపతికవు లీపని యవలీల నొనర్చిరి. “ఎవ్వరిని లక్ష్య పెట్టక యవారణ దిగ్విజయం బొనర్చి ప్రజ్ఞాసింధులంచు బేరుగొనినార” మను నాశ్రమములోని నిజప్రతిభాభివర్ణనమందలి దోషమునెల్ల “నీవల నన్ సరస్వతీ” యని భారతీగుణ పోషణమునకై వినియోగించిరి. గీరతము తాకినవాతిభావము లెట్లున్నను, అందలి యహంకృతులెల్ల సద్ధర్మనిర్వహణార్థమై, లోకహితైక కాంక్షతో సుద్దీపితమైనవాస్తవము చదువమలకెల్ల స్ఫురించును. గీరతికవిత్వము సనీనాంధ్రీకావ్య సంకల్పములలోనెల్ల సుత్రమమైనది. మానసకోశమున మెలగుచు, రసభావ పదప్రయోగవైచిత్ర్యమున దురాచారముల జెండాడు సారస్వతీ మహారథుల సమరాస్థానము లీగీరతిమున కావ్యవిస్తరత నుండియున్నవి. శ్రీనానందమఠ, యశోదనసంత సమాగమమున పులకరించి మొగ్గదొడిగిన, కోమల భాసకుసుమంబులు, సుధామాధుర్య విగాడుచు సౌందర్యవాసులై జెలుగుకడుగుల జెన్నోంది యున్నవి. రవీంద్రుడు విజ్ఞానకోశమున జన్మించు దేవ్రోపాని; తిరుపతి వెంకటేశ్వరులు మానస రంగమున స్వానుభవముల సహంకారచోడితులై నిరాఘాటముగ, నిశ్శంకముగ, భుంజావభముగ మ్రోయించు కావ్యకర్తలు. వంగీయాధునిక మహాకవి సంకేతములు పోగొడు; తానెరుగని దాని జెప్పజూచెడి వాడు. తెలుగుకైతల కొత్తముగలు నిశ్శంకముగ, స్వతంత్రించి, మానస వ్యాపారముల సుదోషింపగల యాంధ్రీస్వభావ విరాజితులు. తిరుపతి కవులు రసభావముల మానసికవిచుర్చకు లేకాని యాధ్యాత్మ తత్వవిజ్ఞాతలు కాదు.

తిరుపతి వెంకటేశ్వరులు రచించిన ఇతర కావ్యములు బుద్ధచరిత్ర మొదలగునవి, తమ స్వానుభవోద్దీపకంబులగు శ్రీనానంద

గీరతములకు జంకిపోవుచున్నవి. కాని భారత నాటకములందు వీరు దేశమున కత్యంతోపకార మొనర్చిరి. వ్యాసున కందరాని మెఱపులను భారతకవులు చూపియున్నారు. వీరినిమించి తిరుపతికవులు నాటకముల గూర్చినారు. ఈనాటకములలో కొన్ని తావుల పేలపిండి కవిత్వమున్నను, అననసరముగ పద్యము లనేకములు జేర్చినను, మంచిపట్టుల దివ్యమైన పద్యములు, రసస్ఫూర్తి, కథావిన్యాసము గన్పట్టుచున్నవి. వీరు భారతములోను ఆంధ్రగీర్వాణములలో గూలంకషముగ జదివి, వివాదాంశముల జక్కగ బరిశీలించి, మానసప్రచారవైరుష్యమున పాత్రబోషణ మతినిపుణుల నిర్వహించిరి. భారత నాటకములు వెలువడు కాలమున మన తెలుగుదేశములో దేశీయభావ ముదయించుచుండెను. రసపుత్ర వీరుల గాథలు, శివాజీమున్నగువారి చరిత్రములు, ఓరుగల్లు విద్యానగరముల వీరప్రతాపములు, తెలుగుచదువరులడెంద మానంద పరుచు చుండెను. అట్టి సందర్భములలో తిరుపతికవులు భారతవీరుల విచిత్ర చరిత్రముల సర్వజనామోదమగు నాటకములుగ జేసి దేశభ్రష్టదయమునకు దోడ్పడిరి. వీరు కొన్ని భారతపాత్రలపట్ల నదివరకు దేశమందుండిన యపోహల రూపుమాపి, వారి నామములకు శాశ్వతకీర్తినొన గూర్చిరి. వేణీ సంహారము మున్నగు నాటకములవలన న్యాయమార్గ మెరుగని కర్ణాటయంబను వదంతి మిగుల వ్యాపించి యుండెను. తిరుపతి కవులు కర్ణునిచారిత్రమును చర్యలను సహేతుకముగ, న్యాయముగ పోషించి, యీమహాత్ముని కీర్తిబింబమును నిష్కళంకముగ నొనగూర్చి యున్నారు.

కావ్యనాటకములందు తిరుపతికవు లెట్టిమహనీయ సిద్ధిసాందిరో, గద్యవిమర్శనమందును, వాదప్రకారము లందును అట్టిచక్కని సిద్ధియే పొందియున్నారు. గుంటూరుసీమ, గీరతములందు గోచరించు వ్యవహార

దక్షత చిరాభ్యస్తన్యాయవాదులగూడ సంతృప్తి పరచుచున్నది. వీరికృతులలో నీశ్వరప్రశంస మిక్కుటముగ, భక్తిసారవశ్యమున గోచరించదు. వీరు తాకికులు, భాషాసంస్కర్తలు, స్వతంత్రకావ్య నిర్మాతలు, స్వానుభవాహంకార నిరూపకులు, రసికాగ్రగణ్యులు. అంతియే కాని, శాశ్వతలక్షణములు వీరికావ్యములం దెంతవరకున్నవో ప్రస్తుత మూహించజాలము. ఏమైనను శ్రవణానందములోని కొన్నిపట్టులు, మిగిలిన గ్రంథములన్నిటిలోని సుభాషితములు తెలుగువారల గౌరవ మందుచు చిరస్మరణీయములై నిలచియుండుననుటకు సంశయములేదు. భాషాభివృద్ధికిని, యాధునికాంధ్ర సారస్వత వ్యాప్తికిని వీరేశలింగ మొకవంకను, తిరుపతికవు లొకవంకను చోడ్చడి, నూత్రభారుల మెలగిరనుటకు సందియముండదు. ఆంధ్రసారస్వతచరిత్రములో ఏ రెల్లపుడు నవీనయుగారంభకులుగ గౌరవింపబడుదురు. కావ్యనిర్మాతలుగ భావిసంతతు లెట్టి శౌరవ మాపాడింతురో కాలగర్భితమై తెలియకున్నది.

తిరుపతికవుల భాషాసేవ మరపుదగిలినను, వారి కావ్యములు ప్రాచీనశిష్యవ్రతములై యుపకరింపకున్నను, వారినిర్యదాత్రితము వారి నిరాఘాటప్రచారము, వారిగాథలు, వారిసుగుణములు తెలుగువారిచే నెల్లపుడు స్మరింపబడునని నానమ్మకము. భోజరాజువలె, ఆనందగజపతివలె, కృష్ణదేవరాయునివలె, వీరును తమకథలచే మెప్పించుచుండురు. తిరుపతికవుల నిర్దుష్టలక్షణపరిజ్ఞానమునకన్న స్వతంత్రభాషాప్రయోగ వైద్యవ్యమెక్కువ వాసి కెక్కినది. వారికావ్యసిద్ధికన్న మహాదార జీవితచారిత్ర మెక్కువ గౌరవింపబడుచున్నది. దిగ్విజయములు, అవధానములు, వాదప్రచారములు, సరసప్రబంధరచనలు, మృదుగంభీర హాస్యోపన్యాసములకన్న తిరుపతి వెంకటేశ్వరుల లలితమర్యాదలు

మిన్నలై నిలిచియున్నవి. పండితసంస్కర్త, రసప్రవక్త, తన వైదుష్యముచేకన్న, కావ్యవిజయములచేకన్న, తన నిత్యాలాప సౌకర్యమాధుర్యమున కాలప్రవాహమున నిలువగలిగియున్నాడు, అటుట కీ తిరుపతికవులే నిదర్శనములై యాచంద్రతారార్కమగు శ్రీరీ సమభివీతురు.

శృంగిరి పీఠాధిపతుల యౌదార్యము.

స్వధర్మప్రకాశిపతికాధిపతులగు కనుపర్తి మూర్త్యుంజయశర్మగారు సనాతనమతస్థులగు గృహస్థుల కుపయోగించు గ్రంథములనేకము ప్రకటించుచుండుట యందఱికిని విశేషమే. అందు విద్యార్థివృత్తకమను గ్రంథము శృంగిరి పీఠాధిపతులకుఁ బంతులగా బాని యుపయోగము కనిపెట్టి శ్రీ శర్మగారికి 200 రూపాల బహుమానము సంపాదించుట. ఇట్టిమతగ్రంథ ముద్రాపకులకు మఠాధిపతులు ముఖ్యముగా సహాయము చేయవలసినదే కదా ! పారిధర్మము వారు నిర్వహించినందుల కెంతయు సభినందించుచున్నారము.

సంపాదకుఁడు.

మ్యామి దృష్టం హ్యేతత్సనాతనం॥ భ్రాతుఃపుత్రా నృదాన్యామి మిత్రా
 వరుణయోస్సమాన్ ప్రతంచరేతాం తేజేవ్యా నిర్దిష్టమిహాయన్మయా॥
 సంవత్సరం యథాన్యాయం తతశ్శుద్ధేభవిష్యతః॥ సహిమామవ్రతో
 పేతా ఉపేయాత్కాచిదంగనా॥ సత్యవత్సవచ॥ సద్యోయథాప్రప
 ద్యేత దేవీగర్భం తథాకురు అరాజకేషు రాష్ట్రేషు ప్రజానాథావిన
 శ్యతి సశ్యంతిచ క్రియాస్సర్వా నాస్తిపృష్టి ర్షదేవతా॥ వ్యాసఉవాచ॥
 యదిపుత్రఃప్రదాతవ్యో మయా భ్రాతు రకాలికః విరూపతాం మే
 సహితాం తయోచేతత్సరంప్రతం॥ యదిమే సహితే గంధం రూపం
 వేషం తథావపుః అద్యైవగర్భం కౌసల్యా విశిష్టంప్రతిపద్యతాం॥
 ఇత్యాది...అనంతర మొక రాజభార్య నిమిలిత నేత్రయై కలసికొనినందున
 వ్యాసమహర్షి శ్లో॥ కింతుమాతు స్స వైగుణ్యా దంధవవభవిష్యతి అని
 చెప్పెను. రెండవరాజభార్య వెలవెలబోయికలసికొనినందున శ్లో॥ వ్యాస
 సృత్యవతీపుత్ర ఇదంవచనమబ్రవీత్॥ యస్మాత్పాండుత్వ మాపన్నా
 విరూపం ప్రేక్ష్యమామిహాతస్మాదేష సుత స్తేవై పాండురేవభవిష్యతి॥
 అని రెండవకుమారుడు పాండువర్ణుడగునని చెప్పెను. కనుక ధృత
 రాష్ట్రపాండురాజుల దేహవైగుణ్యములకు మాతృదోషములుకారణము
 కాని వ్యాసమహర్షివైగుణ్యము హేతువుకాదు. వ్యాసమహర్షి రూప
 ము శ్రీరామునిరూపమువలె నీలమేఘశ్యామలమనియు విద్యుత్సదృశ
 జటాభారమండితమనియు వర్ణింపఁబడినది. ఉ॥ ప్రింశుపయోదనీలతనూ
 భాసిత నుజ్జ్వలదండధారు బింగాంశుసటాచ్ఛటాభరణ్మనాగమపుంజ
 పవార్థతత్వనిస్సంశయకారుః గృష్ణమృగచర్మకృతాంబరకృత్య భారతీ
 వంశవిసర్ధన్ ద్రిదశవందితు సాత్యవతేయుఃగౌల్మడః॥ అని పౌత
 రాజ మహాకవి వర్ణించియున్నాడు. ఇంక ననేకస్థలములలో వ్యాస
 మహర్షి రూపము రమణీయముగనే వర్ణింపఁబడినది. గ్రింధవిస్తరభీతిచే
 వదలితి. వ్యాసమహర్షి పరాశరునివలన సత్యవతియం దవతరించి

నందున నిహదవ్యాసుడని నిందించుట యన్యాయము. శ్రీరాముడు
 త్కృతియుడని బ్రాహ్మణులు పూజింపకుండురా? మత్స్యకూర్మవరాహాద్వ
 వతారములు తిర్యగ్జంతువు లనవచ్చునా? సామాన్యశాస్త్రములకు భగవ
 దవతారములందు సంకోచము చెప్పక తీరదు. శ్లో॥ తతస్సప్తదశేజాత
 సత్వవత్త్వాం పరాశరాత్ । చక్రేవేదతరోశ్శాఖాః పుంసోద్వప్త్యాల్ప
 మేధసః॥ సత్వవతియందుఁ బరాశరునివలనఁగలిగి వేదవిభాగముచేసిన
 వ్యాసమహర్షిశ్రీమహావిష్ణుని యవతారములలో రామకృష్ణాద్వవతార
 ములతో సమముగాఁ బదియేడవయవతారమని శ్రీభాగవతమున వర్ణిం
 పఁబడినది. ఇదిగాక పరాశరమహర్షి లోకాతీతమహిమగలవాఁడు.
 సంతానార్థము త్కృతియకన్యకనుఁ బరిగ్రహించినను దనకుమారునకు
 బ్రాహ్మణత్వమిచ్చుటకును సత్వవతికిఁ గన్యాత్వమిచ్చుటకును సమ
 ర్థుఁడు. మహర్షులు తఃప్రభావముచే సృష్టిచేయఁదగినశక్తిగలవారను
 టకు విశ్వామిత్రాదిచరితములే సాక్షి. వెనుకటియుగములందుత్కృతియ
 స్త్రీలయందు బ్రాహ్మణులవలనఁ గలిగినవారలు విజప్రాధాన్యముచే
 బ్రాహ్మణులై యుండుటకుఁ బరశురామాదులు సాక్షులు. శ్లో॥ నారా
 యణం పద్మభువం వసిష్ఠం శక్తించ తత్పుత్ర పరాశరంచ; వ్యాసం
 శుకం నౌడపదం మహాస్తం గోవిందయోగీంద్ర మథాస్యశిష్యం శ్రీశం
 కరాచార్యం॥ అని నానాదేశస్థులగు బ్రాహ్మణులు గురుకోటలోఁ బరా
 శరమృతుడగు వ్యాసమహర్షిని బఠించుచున్నారు. శ్లో॥ కృష్ణద్వైపా
 యశం సాక్షౌ ద్విద్ధి నారాయణంపరం । కోహ్యవన్తః పుండరీకాక్షౌ
 స్సహాభారతకృద్భవేత్ । అనుపురాణవచనము మహాభారతకర్తయగు
 కృష్ణద్వైపాయనుఁడు నారాయణావతారమని చెప్పుచున్నది. శ్రీభాగ
 వతప్రథమస్కంధము, అధ్యాయము ౪ శ్లో॥ ద్వాపరేసమనుప్రాప్తే
 తృతీయే యుగపర్యయే జాతఃపరాశరాద్వ్యోగీ వాసవ్యాం కలయా
 హశేః॥ చాతుర్వీత్యం కర్మశుద్ధం ప్రజానాం వీత్య వైదికం వ్యదధా

ద్యక్షసంతత్యై వేదమేకం చతుర్విధం॥ ఋగ్యజుస్సామాధర్వాభ్యా
వేదాశ్చత్వార ఉద్భుతాః ఇతిహాసః పురాణంచ పంచమోవేద
ఉచ్యతే॥ తత్రగ్నేదధరఃపైల స్సామగో జైమినీకవిః వైశంపాయన
ఏవైకో నిష్ణాతో యజుషాంగణే అధర్వాంగిరసామాసీ త్సుమంతు
ర్దారుణోమునిః॥ ఈవచసములయంతు సత్యవతీపరాశరుల పుత్రుడగు
వ్యాసమహర్షి యే వేదవిభాగకర్తయనియుఁ బైలవైశంపాయనజైమిని
సుమంతు లాయనశిష్యులనియు వర్ణింపఁబడినది.

కల్పాంతరములందును వ్యాసులుకలరు. ఈద్వాపరమున వేద
విభాగముచేసినది యీవ్యాసులనుటయే నిశ్చయము. బ్రహ్మసూ
త్రరచయితయు నీమహర్షి యే. నిజ మిటులుండఁగా వేదవిభాగకర్త
యీవ్యాసమహర్షి కాఁడనుట యవిచారమూలము. వ్యాసమహర్షి
కామపీడితుడై విచిత్రపీఠ్యపత్నులఁ గలియలేడు. మాత్రాజ్ఞాపక
మున నష్టవంశోద్ధరణార్థము నియోగవిధిచే సంతానము కలుగఁజేసెను.
“కృతేతుమానవాధర్మ్యాః” అను పరాశరస్మృతివచనప్రకారము
నియోగవిధి కృతయుగమునాఁటినుండియుఁ గలదు. కనుక నేమనుస్మృతి
యందు వర్ణింపఁబడియె, మధ్యకాలమునధర్మశాస్త్రములలోనికి దశవిధ
సంతానములనెక్కించిరనుట ధర్మవిరుద్ధము. శ్రీభాగవతపృథమస్కం
ధమున, శ్లో॥ భారతవ్యపదేశేన హ్యేమాంబార్థః ప్రకాశితః । అని
భారతము సకలవేదార్థప్రకాశకమని చెప్పఁబడియున్నది. భారతము
పురుషార్థచతుష్టయప్రతిపాదకము. కేవలము భగవద్దాసు పర్లనప్రధా
నముకాదు. కనుకనట్టిస్వతంత్రగ్రంథమును రచియించకపోయితిని.
అవిధముగాఁగూడ లోకోపకారముచేసిన బాగుండునని యామహర్షి
చింతించెగాని భారత మసచ్చరిత్రము. అట్టిదానిరచించితినిని చింతించ
లేదు. భారతము విస్తృతగ్రంథమగుటచే నిత్యపారాయణముచేయు
సంప్రదాయము లేకపోయినను నియమముగాఁ గథాశ్రవణముచేయు

టయుఁ బ్రతిపర్వమునకు సమారాధనాదికముచేయుటయు సకల శిష్టజనసంప్రతిపన్నము. వ్యాసమహర్షి చింతించినసంగతి భాగవతప్రథమస్కంధ పంచమాధ్యాయమున స్పష్టమగును. శ్లో॥ జిజ్ఞాసితం సుసంపన్న మపి తే మహదద్భుతం । కృతవాక్ భారతం యస్త్యో సర్వార్థపరిబృంహితం । జిజ్ఞాసిత మధీతంచ బ్రహ్మయ త్తత్సనాతనం । తథాపి శోచన్యాత్మాన మకృతార్థఇవవభో ॥ సకలపురుషార్థప్రద మగుచు నాశ్చర్యకరమగు భారతము రచించితివి. వేదాధ్యయనముచేసి తివి. బ్రహ్మమీమాంసాశాస్త్రము రచించితివి. ఐనను ఖేదముగలవాని వలె గనబడుచున్నావు. ఇందుకుఁగారణమేమి ? అని నారదమహర్షి వ్యాసమహర్షిని బ్రశ్నచేసెను. అందుకు వ్యాసమహర్షి తన యసంతోషహేతువు తనకుఁ దెలియదని చెప్పఁగా నారదమహర్షి. శ్లో॥ భవ తానుదితప్రాయం యశోభగవతోమలం । యేనైవాసౌ నతుప్యేత్తు మన్యేతద్దర్శనంఖలం॥ యథాధర్మాదయశ్చార్థా మునివర్యానువర్ణితాః । సతథా వాసుదేవస్య మహిమా హ్యనువర్ణితః॥ భారతమందు ధర్మార్థకామములు నిరూపింపఁబడినంత భగవన్మహిమ నిరూపింపఁబడలేదు. ఏగ్రంథముచే భగవంతుఁడు సంతోషింపఁడో యాగ్రంథము వ్యర్థము. నీవు భగవత్కృత్తినిరూపకమగు గ్రంథమును రచింపునునిచెప్పెను. ఇదియు భారతము పవిత్రగ్రంథముకాదనుటకుఁ జెప్పఁబడియుండలేదు. భారతప్రాశస్త్యము నారదమహర్షియే యంగీకరించియుండెను. “నహినిందా నిందితుం ప్రవృత్తా. అపితు స్తవ్యం స్తోతుం ” అను మీమాంసాన్యాయప్రకారము ప్రస్తుతము శ్లాఘింపఁబడు భాగవతము తమమనిచెప్పటకై భారతరచనానంతర మసంతోషము వర్ణింపఁబడినదిగాని భారత మప్రశస్తమగుటచేఁగాదు. భారతములోని భగవద్గీతలకును మోక్షధర్మములకును మించిన తత్త్వశాస్త్ర మెందును లేదు. ఈసంగతి పండితులకుఁ దెలియనిదికాదు. పరీక్షింపఁగలది

కావున వారివాక్యములే పరిగ్రాహ్యములు. తదభిప్రాయానుసారముగా మనమనిచుటలన్నియు నెఱవేర్చి పంటలు పండించి పరిపాలించెడి నిమ్మచాతుల నెత్తినబెట్టికొనకయుం దప్పదు. లేదనుగుణముగా నాయనావస్థలనుండి బహిరగతములై ప్రాణములందక్కించెడు శక్త్యున్న ప్రముఖ నమ్మనింకయుం దప్పదు. నిమ్మచాత్యుద్ధరణ సంఘము మారుమొలచి మునివైట్టెడు కరవత్రిమూ పరిశీలించుటకింతకన్న నెక్కువ యూహాభిసరింపనందులకొకయు విచారమయ్యెడిది. ప్రమాణ నిబద్ధములైన భాషించుట బ్రమాణాంతర ప్రదర్శనముచే పరిశీలించుటకు బద్ధమగుటకు విచారవాక్యముల కేమిదొరకగలవు ?

శ్లో॥ వేదాంతప్రమాణం స్మృతయః ప్రమాణం ధర్మాశయ క్తవచనం ప్రమాణం యస్యప్రమాణం సభవేత్ప్రమాణం కస్తస్య కుర్యాద్వచనం ప్రమాణం వేదములు ప్రమాణములు. స్మృతులు ప్రమాణములు. ధర్మాశయ క్తమన తద్జ్ఞులు క్తి ప్రమాణము - ఎవనికిఁబ్రమాణము ప్రమాణము కాదో వానివాక్యమెవడు ప్రమాణముగా భావించును?

శ్లో॥ అర్హచ్చార్వాకవాక్యాని జాఢాదిపతితానిచ విప్రలంభకవాక్యాని తాపి సర్వాః వర్జయేత్ ॥ అను చతుర్వింశతి శ్లో సనుసరించి చార్వాక జాఢాదివాక్యముల వర్జించుటయే ప్రకృతకల్యాణము.

శ్లో॥ శంకాపిహితచారిలో యస్వాభిప్రాయమాశ్రితః । శాస్త్రాతిగస్త్యతో మూర్ఖోధర్మతతోపరోధనాత్ ॥ అను బోధాయనోక్తిప్రకారము శాస్త్రాతిగులై స్వాభిప్రాయముల నాశ్రయించి యుండెడివారిని మూర్ఖ గణములోఁజేర్చుకొని యూరకుండవలయును. గీతలలోని రహస్యముల కంటి గ్రంథములే వ్రాసినవారును గారాగారమునకుం బోవుచును మాడుకొరకంజముల భగవద్గీతల వీడనివారును నుపరితనశ్లోకోక్తి ప్రకారముగనుట యపరిమిత సంతాపకరము.

శ్లో॥ యశ్చాస్త్రవిధిముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః॥ న స సిద్ధి
మవాప్నోతి న సుఖం న పరాంగతిః॥ తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే
కార్యకార్యవ్యవస్థితే ॥ అనునీవాక్య మాగీతలలోనిదే. శాస్త్రవిధిం
ద్యజించి స్వేచ్ఛమైవ ర్తిం చెడివాడు సిద్ధినిగాని సుఖమునుగాని సద్గతిని
గాని బొందడు. కానఁగా ర్యాకార్యవ్యవస్థితీయంను శాస్త్రము ప్రమాణ
మని దీనియర్థము. ఈగీతోక్తిని బాగుగా బరిశీలించినఁబరిత్యక్తశాస్త్ర
ప్రమాణులును గామకారులును నై యున్నంతవఱకుఁగార్యసిద్ధికడదూర
మనితోటకమానదు. సముజాత్యుద్ధరణసంఘమువారి కిరవత్రమును
గాంచుపైఁ గలిగినయభిప్రాయమును మార్పుకొనలేక దానికనుగుణ
మైనధోరణితోనే జవాబిచ్చినందులకుఁ బ్రాజ్ఞులు మన్నింతురుగాక. ఈ
యంశము కడులోతైనదియగుట మెక్కముక్క వ్రాసినను దూరదృ
ష్టితోనుండవలయు. అట్లుకాక యనేకు లస్పృహతానిర్మూలవమున
కాతురవడుచు నపభ్రంశముల వ్రాయఁగడంగిరి. ప్రసిద్ధజేహాలయును
లలోపలకుఁ బంచములు ప్రవేశించినట్లుకూడఁ బ్రచురింపఁబడంగిరి.
ఇది మహాత్మునిమతమని యంతయు నాయన నెత్తికొట్ట మొనరిడిరి.
అయనతత్త్వము వేఱు. అది యతిగహనము. అందఱికిని దుర్భేద్యము.
.....నీతియునియమములేని యంత్యజాత్యుద్ధరణసాంఘిక నామధారుల
వాగ్వివరంబులనుండి వెడలు నిష్ఠురోక్తుల పినుటకంటె వేఱువృజిన
ముండమి నెఱింగియు మిమ్ముదానికి గుఱిచేసినందులకు నన్నమన్నిం
పుడు. రక్షించుటయేమిటో పోషించుటయేమిటో యిత్యాదులే యె
ఱుంగని పండితంమన్యులభాషితములఁ బరిశీలింపఁబూనిన పాపాత్ముడు
పశ్చాత్తాపపరిశుద్ధుఁ డగుచున్నవాడు.

తస్పృష్టల పట్టిక.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧౦	౯	పాయశ్చిత్తము	ప్రాయశ్చిత్తము
౧౧	౨౫	బడిదిన	బడినది
౧౨	౧౬	కాని	కాని
౧౩	౬	వర్గము	వర్గము
౨౬	౧౬	తయస్కార	నయస్కార
౨౮	౨౨	చండాలురును	చండాలురను
౩౦	౧౦	కవిరుద్ధ	కవిరుద్ధ
౩౧	౧౧	వాఖ్య	వాఖ్య
౩౬	౮	బొందించె	బొందించు
౨౪	౪	శాద్ధ	శ్రాద్ధ

వీరికలోని తస్పృష్టలు

౧౪	౪	వచ్చిన	సచ్చిన
౨౩	౨౧	మట్టు	మట్టు
౩౩	౧౪	దెలియ	దెలియ
౩౬	౧౩	నస్పృశా	నస్పృశ్యతా
౩౯	౨౫	డర	డంర
౪౩	౨౪	నర్జనము	విసర్జనము

అంటరానివాళ్లలోని తప్పుపులు

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు.
౫	౮	తదావేశా	తదాదేశా
౬	౧౫	భజించిరి	భజించిరి
౧౦	౮	లయితే	లయయే
౧౭	౨౪	జూడందగిన	జూడందగిన
౧౯	౧౧	బూర్వదేశ	బూర్వదేవ
౨౦	౨౩	మునకు	మనకు
౨౨	౧౭	విభవాయాం	విభవాయాం
౨౫	౬	జాలెము	జాలెము
౨౬	౪	హేమము	హేయము
౨౭	౨౦	పీఠము	ప్రీఠము
౨౭	౧౬	దేశోద్ధరణ	దేశోద్ధరణ
౩౪	౨	ననుదియ	నదియును

—♦ భ్రమరాదులవలని గూర్గ్రహణము —

- అ॥ అల వసంతసమయమందున కృత్తముల్ పుష్పఫలముగంధపూరితము
 రై రహింప నొక్కయళి చెట్టుచివర ము క్షేరుపరిచియున్న యోవుగందు, ౬౨౬
- ఉ॥ మ్రోతునకొక్కయింత మకరందముకైకొని తెచ్చిపెట్టెగా
 నేకముగాఁగనామనది యెన్నో దినంబుల కొక్కరాత్రియై
 లోతు లనేకు లెంతయును లోలతఁ గ్రోల నయ్యుచుట యా
 లోకనచేసి కాస్త్రములలోపలనుండిన సారనుండెయ్యె, ౬౨౭
- క॥ ఒకచోఁజేరిచి నేనును బ్రకటించితి గ్రంథములుగ, భ్రమరకృతమునక
 నుకముంబడసినచాడున సకలజను ల్వానిజెడిచి సమృద్ధునందె, ౬౨౮
- క॥ ఈకరణిం దుమ్మెదయును బ్రాకటగురువయ్యెనాకుం బడపడి మెయి న
 స్త్రాకమగు లేజమేర్పడె నేకారణ మింతకంటె నిటలే దరయన్, ౬౨౯
- సీ॥ బ్రహ్మచర్యం బీప్రపంచమంచెటిఁగడి యుత్తమవేదాంతవేత్తలగును
 సంకల్పశూన్యత సగృహతంబులం గావించుచుండు నిష్కలుషులగును
 గనకంపుముద్దుల గడ్డిపోచఁగఁజూచి ప్రాభవంబెనయు నిగ్గోభులకును
 బాప్తంబుతోడన పరితుష్టి నొందును నాభ్యసీక్షీండు నిరాకులకును
 భూరిలేజమొదవుల బూర్వోక్తగుణములం దొకటనేసి లోపమున్న యట్టి
 మోసాలోభయుతులు మూఢచేతస్కులం బాపులుగను దలఁపఁబడుదు రన్, ౬౩౦
- క॥ కని వేదాంతములన్నియుఁ బోనరించి విచర్యనంబు భూజనుల మితం
 బునకై వ్రాసినవాడను ఘనమతి సమరూపమైనగ్రంథంబుల నేన్, ౬౩౧
- అ॥ అవనిదేవులార! యాత్మావలోకనమభ్యసించుకొఱునైన యనేక
 యోగవిదుల జ్ఞానయుతుల సంసేవించి యనుగ శక్తికొలది నుడువఁబడియె, ౬౩౨
- క॥ ప్రియశిష్యునకుంబలె నానయవిను లాత్మావలోకనక్రమమెల్లన్
 స్వయమ సమాధిద్వారమున యథావిధి బోధనేసి ననుబంపి గొగిన్, ౬౩౩
- అ॥ సప్రమాణముగను జతురశీత్యాసనములను గూరుచుంటు తెలిసి వార
 లాచరింపఁజేసి రథ్యాత్మపఠనముల్ కానుపించి రెన్నో కారణములు, ౬౩౪
- తే॥ అట్టులైనను నా కల యాత్మయందు నిలావదయ్యెను లక్ష్యులు తొలగకుండ
 నట్టిగురు వెంచులభియించునాయటంచు నక్కడక్కడ నరయుచో నొక్కనాఁడు
 చం॥ ఎదురుగవచ్చె నైన్యయుతమేలిక మా పురవీధియందునా
 కొదిగి యొకింటివాకిటి మహోన్నతవేదికమీదికెక్క నే
 నదివఱ కొక్కనేరుపరి యానతపర్యములైన యెన్నియో
 ప్రదరము లొద్దనెచుకొని బాగానరించుచుండె నక్కడన్, ౬౩౬

- ఉ॥ అయ్యెకిమిఁడు దవ్వరుగునావల భృత్యుఁడు వచ్చి "యెంతసే
వయ్యెడినయ్య రాజుచని" యంచుట చక్కగనల్పి బాణముతో
చయ్యనజేయు నవ్వరుమ సంత్రమ మెప్పుగఁ బ్రశ్న సేయఁగా
నయ్యమకారుఁ డిట్లనియె నాతనిఁగూరిచి క్రిందఁజూచుచున్, ౬౩౭
- క॥ "నారాచక్రస్థుడై, నేరాజును జూచియెఱుంగ నీదారి జనన్
భారంబగుపనియొండైన వేటొక్కని నడుగు మఠఁడు వికరించుచు దాన్" ౬౩౮
- క॥ అని యీ ప్రకారముగ నా జనపతిసేవఁజూడ శరకారుఁడు నే
వినుచుండఁగ వాక్కుచ్చుటయును నాతనిసీత తేతయును నుబ్రముగాన్ ౬౩౯
- క॥ "ఒకచిత్తముగలుగుటచేఁ బ్రకటితమయ్యెడిని నాకు బ్రహ్మజ్ఞానా
త్మికమైనయట్టియొగం బిఁకనొకవిధమున ఘటింప దిది రూఢముగన్ ౬౪౦
- క॥ కావున జిత్రనిరోధముగావించెద బ్రహ్మాస్థిగలుగుటకై" యం
చీవిధమున భావించి మనోవీధిం దాలించితి ఘను జగద్రూపున్, ౬౪౧
- సీ॥ పాకారిముఖదేవ పరిపాల్యమానమై తేజరిల్లెడి దళనిశలయందుఁ
గన నెంత సేపటికిని దర్శనంబీక తనరారు త ద్విగంతములయందు
నీరూపమయ్యును నీలవస్తుభ్రాంతి గలిగించు నంతఃకుంబునంచు
గిరిసరి తువ్వసర స్ఫురిదగ్గికారణ్య పరివృతంబైన యీ ధననియందు
నందు నింపనసేమిటి కఖిలమందు నాపరాత్విరుదప్పు నన్యమును దేసి
నేనుజూచుటలేదు, నా కింతి తేజ మేరువడుటకు నయ్యచే కారణంబు, ౬౪౨
- క॥ ఈచాడుననయ్యును నా కాచార్యుఁడు కాండకారుఁ డన్యభూతిదా
నేచందము గురువయ్యెనొ వాచందములార! వినుఁడు వక్కాణింతున్, ౬౪౩
- తే॥ సర్వగుంఘరిత్యాగపూర్వకముగ నెప్పు డిటువెడలితివొ నే నప్పు డన్య
దూఢయును బసిబాలకు నొకరుని నెడబిడ్డనుం గొంచు నామోటుఁ బ్రీతివెడలి
- సీ॥ "స్వాధ్యాయపఠన భిక్షాచర్యముల నెప్పు శ్రీమఃకులొండెడు బ్రహ్మచారియేని
పుత్రికశత్రాది పోషణాతురతమై నన్యస్థుడైన గృహస్థుడేని
కందములఫలాశగం గృశించుచునదా వనకుఁగూరెడి వనవాసియేని
దినమొక్కయూరికిం దిరిగి మాధుకరంబు యాచించుచుండు సన్యాసియేని
సంయతాత్మ్యుడగుచు సరిగవర్తించువో ముక్తియొందు నిక్కముగను గాన
నాదుమాటవినుము నాథ! యీగార్హస్థ్య ముదరింపఁగలుగు నోజ నిన్ను, ౬౪౪
- ఉ॥ కాదని నం ద్యజించి యెటొ కాలముపుచ్చఁ దలంచెదేని నే
నేదోవిధిం ద్యజింతుఁ దను, వీ పసిబిడ్డఁడు బిడ్డగూడ నా
మాదిరి మేనువాయుదుడు, మంచయు చెడ్డొ మడితంబు నీ
కాదరణీయ, మిందులకు నడ్డువచింపకుమీ కృపావతిన్, ౬౪౫

- తే॥ స్వయముగా గుర్తెరింగియుం జనుటతగు నె యన్యతీగ్ధంబునకు నాథ ! హాటకేశ్వ
రంబు తీగ్ధంబులం దుత్తమంబుటంచు ఓతినును ల్లాపములు చాలఁ జెప్పెను. ౬౮౭
- హాటకేశ్వరజం డేత్రం స్యుజ్ఞాదపే వావయేత్ " ౬౮౮
- అ॥ అని యథార్థవాదియైన విశ్వామిత్రు నానంబునుండి యాలకించి
యేను దప్పకుండ నీళ్లొకమును సదా పఠనసేయుచుండు భక్తితోడ " ౬౮౯
- కం॥ అనిచెప్ప నెట్టికేలకు " వనిత ! గృహస్థుడనుగానో వానప్రస్థుం
డనుగానో మనుదు " నని యాశునమగు తీర్థంబుదరిని గాఁపురముంటిన్, ౬౯౦
- కం॥ కరయుగళంబున గాజులు హరువగు చరణాబ్జయుగళి నందెఱకడియాల్
మెఱయఁగ నాడుచుం బాడుచుం దిరిగెడి నాముద్దుబిడ్డ దినదినమునకున్, ౬౯౧
- తే॥ కందమూలాశనంబునఁ గార్మ్యమొండఁగడఁగుటయు జాతెగాజులు క్రమముగాను
నది కనుంగొనుకాలది నోయాద్యులార ! కాటె నాకును బాష్పము ల్కనులవెంటు ౬౯౨
- కం॥ జాతీయుజాతీయు నన్ని కుమారిక హస్తముల మూఁడుమాత్రమునిలువన్
సారకుఁ దత్పింఘ్నణఁ జారుతరంబైన యొక్కశబ్దం బొదవెన్, ౬౯౩
- అ॥ పెద్దకాలమునకుఁబిదప నలగును రెండు గళితమగుచు నెట్టి ఘ్నణమును
లేక యొకఁడెమిగిలి నాకంటఁబడుడు నయ్యాత్రవంబుగూడ నవలఁద్రోసి ౬౯౪
- అ॥ " పెక్కుచుందిహాడి యొక్కెడనున్నచోఁ గలహా మిరువురైన ఘ్నణంబు
నొక్కండైన సౌఖ్యమొనఁగూడు బాలికావలఁతులుల నిద్రి వాస్తవంబు" ౬౯౫
- కం॥ అని మనయున ననుకొనినే దనయును దనుజాతు గృహిణిఁ ద్యజించి వెనన్
జనితిఁ గడుదూర మెటుపోయినదియు నాయర్థదేహి యెఱుంగకయుండన్, ౬౯౬
- అ॥ ఎవరుఁ బ్రొద్దుగ్రుంక నటఁటఁబరుండుచు నెదిలభింపవేళ కదిభుజించు
చిలఁజరించుచుంటి నిబ్బంగి సంసారబంధమెడలి ప్రజలె బంధువులుగ, ౬౯౭
- కం॥ అంత మెలమెల్లగనునా కెంతయు జ్ఞానంబుగలిగె నిప్పుడతీతా
గంతవ్యవర్తమానోదంతంబంతయు నెఱుంగ దక్షుడనె యిన్, ౬౯౮
- ఉ॥ ఈవిధ మస్మదీయసుత కేను నుశిష్యుడనైనవాడ భూ
డవతలార ! యుమ్మడుపదెప్పలతీ రదియన్నప్రశ్నకున్
నావిరి యుత్తరంబిది, యవాస్తవమానుడి యెంతమాత్రమున్
నేనచియింప మీయెడుట నిశ్చయమిద్దియటం చెఱుంగుడి, ౬౯౯
- తే॥ ఇట్లు లోకోత్తరజ్ఞాన మేరుపడియె మట్పుకారంబులుగ నగ్రజన్ములార !
దానినుడివితి మీయెడందలకు నమృతంబుగలఁగఁగ నిక నేమిగలదు చెప్ప" ౭౦౦

వ॥ అనియట్లు వ్యాప్తమౌతుము భూసురులందఱును

౬౬౧

క॥ “వాస్తవస్థాక్రియమును నూనని సుత సతిని విడిచి శుద్ధజ్ఞానం

బూని యెటుకరిగితివి? నీవోనయివిద! యెంత కాలమంటివి యచటన్?”

౬౬౨

వ॥ అనిప్రస్నించుటయు నిశ్చయింపుచును.

౬౬౩

సీ॥ కనుగొంటి మేలు వెంటఁ గదిలిపోయి యాధిచ్ఛం దీరుతిరగు పుణ్యతీర్థములను

న్వేదించి నోయింటి భుజదేవతాలయస్థలములఁ దీర్థప్రసాదములను

దఘించి ముక్తంబుదయగోరి యాపగాపరిసరభూములం బరమనిష్ఠఁ

బన్నుంటి నేనంటి బద్ధులగుచాలయం దాత్మస్వరూపంబు నరసికొనుచు

నట్లు లుండీయఁజే యజుడుదా జన్మంబునలుపుచుంటి స్వయం తెలిసికొంటిఁ

దెలియఁబడుదుఁ దద్విద్యతు. వారాణసివద్దనుండె యిపుడు వచ్చుచుంటి ”

౬౬౪

వ॥ అనియట్లు ప్రత్యుత్తరంబు చెప్పవలయు

౬౬౫

— * అశిథిశయన విష్ణ్వర్ణనాది దేవతలు వచ్చుట * —

సీ॥ అధ్వర్యక్రియ సుంతయనకాశ మొదవుడు నెలమి బలస్థైర్యిలుత్పిఞ్జులును

గొర్జాజులగునం గ్ర నీయంటి సోమయాజియై యందున్న యజ్ఞజుడును

నాఖండలుఁ దను బుగ్గియం బడునని గుమిగూడి తమి సగ్వసుమనసులును

సలుగురితో పాటు నాదాయజాయనది సాధకముగాఁగ హరిహరులును

నకటిగురుజులు “నతిథి! నీజ్ఞానంబునవం బ్రమోదమందివారమేము

అనుగునము ద్విభ్రాంతి బుగ్గిగూక యిదును ” మనుడు నాతఁడెట్టులనియె,

క॥ “ సంతోషించితిరని నాయుడల వంధ-పూర్తి గావంతురేనో,

జింతింపం బనియేమి, యీ తనువునో దేవత్వమంబొంది మి

మ్రొంతో కూర్చుడు యజ్ఞభంగములఁగొం చే మిరుం ద్రైస్తానవం

దంతశ్చక్రిగనుండ నిండు నర మోయజ్ఞాతు. మాఖ్యామరులో ! ”

౬౬౬

వ॥ అని యిట్లు కోరికనుటయు నిలింపులు

౬౬౭

అ॥ “ నిశ్చయముగనీవు నిష్ఠావగుండవై దేవలోకమందుఁ దేజరిల్లు

మంతె కాని యాధ్వర్యంశంబు గోరకు మదియొనంగఁ గొంతయడ్డుగలదు,

౬౬౮

అ॥ నరున కధ్వరాంశ కురవొక యిచ్చుతో నగును నప్రమాణతాపి శ్రుతికిఁ,

గాన దాని నీయఁ గాఞాల మోపును నరుడవగుచు ధరణి బరంకుకలన, ”

౬౬౯

వ॥ అనవుడు నతిథి మఱియు నిట్లునియె,

౬౭౦

కం॥ "కృతుభాగవివర్జితమగు కృతుభుక్త్యమతోడ నాకుఁ గార్యముతే, ద
కృతమున మోక్షముఁగూరించి యతించి సాధించువాడ నద్దాని వెసన్" ౬౭౨
మ॥ అనినవిని యంబుభాసనుం డభిలాదిత్యుల కంజలిఘటించి ౬౭౩

మ॥ "వినుడే నాదుహితోక్తి యెల్లసుర! లీవిపుండు నాయజ్ఞమున్
గన దూరంబుననుండివచ్చె నుతీయున్ జ్ఞానాధ్యుడున్ నాగరుం
డును సత్పాత్ర మభీష్ట మిత్తుమనుచుం దొల్టొల్ల నన్నార మం
దునఁ దద్వాంఛితపూర్తి సేతె మనకుం దోడ్తోఁ బ్రకంశ్యంబగున్" ౬౭౪
మ॥ నావుడు మహేశ్వరుం డిట్లనియె. ౬౭౫

—♦ అతిథిపూజా మహత్త్వము ♦—

ఆ॥ "యజ్ఞభాగభోక్తయైనయప్పటికంటె నెక్కుడైనవృత్తి యితఁడువొంద
నొకటి చెప్పఁదలచియున్నాడఁ దేవత! వినుడు సావధానమనసులగుచు,
ఈ॥ ఈయమాణయజ్ఞమున కీకుండు విష్ణువు, యజ్ఞ పూరుష
సాగ్రకటకీర్తి యాతనికిఁ బర్యుక్త కిద్దియె హేతు, వట్టిను
శ్లోకునికన్న నియ్యతిథి శుద్ధమనస్కుతఁ గీర్తనీయుఁ డీ
లోకమలానఁ బైతృకము లోనగు కర్మములందు ముందికన్, ౬౭౬

తే॥ తనదునామముకీర్తించు వెనుక యజ్ఞపురుషునామముకీర్తించి భూసురునకు
నన్న మొసఁగిన యజ్ఞాంశమబ్బునపుడుపడయుతమి కెక్కుదౌతమి పడయు నతిథి,
చ॥ అతిథికిఁజెట్టుటండఁ గృతమయ్యెడి శ్రాద్ధముఖాభిలంబులన్
వితయిపోవు భస్మమునవ్రేల్చు హవిస్సులునోలె భక్తిమై
నతనికి వైశ్యదేవవిధియాటయు వెంటనె విష్ణునామసం
యంతముగఁ బూజసేసియుడు నొక్కకణంబును నక్షయంబగున్, ౬౭౭

మ॥ అనిన విని బ్రహ్మ విష్ణు పురస్కరులగు బర్హిర్యుఖు లందఱుం దధాస్తని, రతి
మొదలుకొని యతిథిపూజ యేడ్పడియెఁగాన యత్న పూర్వకంబుగా నతిథిపూజ యనవ
రతం బాచరించుచుండునది, యజ్ఞపురుషు గౌరవించి యతిథి నవలఁద్రొయు టనర్హం,
పతిథిపూజకన్న గృహస్థులకు వేటిొక ధర్మం బుండ, దెవనియింటినుండి యతిథి
భగ్నాకుండై మరలు వానికిఁ దన పాపమొసంగి పుణ్యంబు గొనిపోయెడి. ౬౭౮

సీ॥ అతికష్టములగుచ్చి నప్పుడేని యబద్ధమాడకుండునుగాక యధికదీక్ష
నిష్కలైస్వరము నీరోషికడుగు సహచారవంతుండె యగునుగాక
తంకించుగాఁబడి తపముసేయునుగాక యొడఱు శుష్కింపఁజేయుచు గరంబు

పరియించుగా కదేపనిగఁ దాఁ గూర్చుండి యొగిని సాంగోపాంగముగను కుగిలులు విద్యదవనీసురులఁ బిల్చి వేసవేలు బహుశతు లేస్యంగాక యున్నట్టికెనపుడే

యోలిసత్కార్యములేయుచుండుఁగాకయతిథిబూజింపకున్న నన్యవిషయ వృథాయ.

౪॥ దూరంబునండివచ్చి యతిథి తేదీయింటి సుఖింతుతో వాడె గృహస్తుండు గాని యన్యలు గృహరక్షకుల, పూర్వజన్మంబున బుణ్యముచేయని పురుషులకు శ్రాద్ధ దాన పీఠోత్సాహులు ఘటింపనేర, నతిథిని సంతోష పెట్టిన నఖిలాచరులును సంతోష పడుదు, రతండు విముఖుండైన నందఱును విముఖులగుదురు కావున బుణ్యవస్తుద్ధంగోతు వోఁ బ్రాణినివాసముచేసెనను నతిథి వానందపెట్టునది శ్రాద్ధియుండు వైశ్యదేవీ యుండు నూర్యోధుండు నని యతిథి త్రివిధముల వర్తిల్లెడి. భోజనానంతరములగు తక్కువ వారందఱును సామాన్యలనందెయెదరు. శ్రాద్ధసంకల్పాకంఠియగుచువారు శ్రాద్ధియుండు. దూరపథంబునుండి క్రాంతి డై వైశ్యదేవతయన వచ్చినట్టిండు వైశ్య దేవీయుండు, తత్పూర్వపురుషుడువాఁడతిథియనందెడు.

సీ॥ ఆపత్తులనవచ్చి యక్కఱిల్లీర్చుచుఁ జాలఁగూర్చెడి ప్రాణసఖుండ గాని యంటిలోఁదినుచు నయ్యింటివాసా లైక్కపెట్టంగఁజూచు నప్రియుండు గాని పొట్టఁబొడ్చిన నొక్కపొడిచుక్షరముగూడ నుండఁ శుద్ధమూర్తుండుగాని సభలలో మెప్పుంది సత్కృతుండగుచు నుద్దండండ్లెనును పండితుండుగాని వైశ్యదేవవేదవచ్చినవాడెపో యతిథి స్వర్గముచ్చ నతండ్ గృహికి గోత్రనూత్ర మెఱుంగఁగోరక జుడియుం గనియి కుడుకు దెట్టఁజనును నతిథి, ౬౦౩

౪॥ శ్రాద్ధవైశ్యదేవములయం దతిథి యరుదేవతున్న నతనిచే నన్నియం దాశ్వా హుతి వ్రేల్చునది, యయ్యతిథి కన్న దానమాచరింప నశక్తుడగువాఁడతండు తృప్తిపడునట్లల్పహారమైన నర్పించి యనువునది. భోజనానంతరమో రాత్రివేళనో వచ్చినయతిథి నూర్యోధుండుని చెప్పుంబడు. నతనికి యథాశక్తికి నన్నమో ధనమో ధాన్యమో యర్పించునది. ౬౦౪

సీ॥ చామలు నివరి దూసరి గంటలు గునుగులు మొదలైన తృణధాన్యములకు నేని ఛదనంచయముల వాచ్చాదింపబడి వినిర్మలత నొప్పురు భూస్థులకుఁ ప్రాదినికమలాక రాంధువాసీముఖానీతంబులగు మంచినీళ్ళ కేని సత్యేతరయ్యలై స్వాంతరంబురంజింపఁ గడుచున్నప్పుడైన నుడుల కేని లోప మెవరియింటిలోపల నుండఁడు వానివానిచేత నేని యతిథి

నాదరించిపంపనగుఁజుడి గార్వస్థమూనియున్న సుజను లుర్వియందు, ౬౦౫

సీ॥ స్వాగతించిచ్చిన సంప్రీతిపడు గడుం జిత్రభానుండు తాను జిత్రమండు నానందబాసగిన వానందముంబొందు డచ్చతానందుండు తాఁగరంబు

పావనతమమైన పానీయములతోడ నర్ఘ్యపూర్పించిన హతుడు తనయు

భక్తిమెఱుబూజించి ష కావ్యములతోడ నన్న దానము నేయ హరియుమురియుఁ

బాద్యమియంగఁడ దివ్యుతిమొదలగు క్రతుభుజు స్త్రీకులయ్యెడ, రతిభి సర్వ

దేవతామయఁ డటు గాన నివదినమును నర్పనీయుండెతుండుర్వి నధికభక్తి, ౬౮౬

అ॥ అన్ననీయఁడైన యతిభి రాకున్నచో నతనిపేరుచెప్పి యన్యునేని

కుసుమదైత్యవలయు భటువక గృహమేధియైనయగ్రజన్ముండర్హభంగి ” ౬౮౭

క॥ అనియిట్లుచెప్పి నూతుండు వెండియునిట్లు. “ విప్రోత్తములారా ! యట్లు

మహేశ్వరాచూట పలుకుటయు నతిభి ౬౮౮

అ॥ “ హాటేశ్వరాభ్యుపలరు నీత్యేత్రమం దొకటం దపముసలిపియుంటిఁ బూర్వ,

మమరిపించియుంటి నటనొక్కతీర్థంబు స్నానదానములను సలుపువొటను, ౬౮౯

క॥ మంగళవారముతోడను సంగతమగు బలితినాడు సకలమరులున్

బంగుమం దతీర్థంపుఁ గురంగట వసియింపవలయు రాత్రిందివముల్, ౬౯౦

అ॥ అనంబునందె యాతీర్థమందున స్నాతులైనయట్టి జనములకును

స్వాతీర్థఫలము సమకూరవలయును ద్వత్ప్రసాదమునను దత్త ణమున ” ౬౯౧

— ప్రస్తావన విశ్వానసుపును శిషిండుట —

క॥ అనిప్రాథ్మిండుటయుఁ దత్సర్వోత్తములెల్లగుం దభాష్టని రంత నాలవదినం

బవ బుద్ధిజూట యజ్ఞకర్మ మారంభించి సోమపాన పశుహింసాదికంబు నిర్వర్తించు

టయుఁ బ్రస్తావన యేకాంతంబుగా ననోయధ్యంబునం బ్రవేశించి తత్పశుగుదమాంస

హోహతిత్సరత్సంబున వ్యగ్రుండైయుండ మాంసభక్షణలాలసుండగు నొక్కయవకుండు

ననుదెంచి యద్దాని భక్షించె భక్షమాండగు నతని విలోకించి ప్రస్తావన ౬౯౨

క॥ “ వీచీ ! హోమమునేయను నీచా ! పశుగుదమునిచట నేఁబెట్టుకొనన్

నీ చాపల్యముచాపును మాచాదితి దూష్యమయ్యెఁబోయది యింకన్, ౬౯౩

క॥ స్వచ్ఛంబైనపదార్థసంచయమె కా సప్తార్చి హోతవ్య, వి

యుచ్చిష్టంబునుబెట్టి యెట్టులింక నే హోమంబుగావించుగా ?

తచ్చిష్టేతిరులైన రాక్షసుల వేరుద్దష్క్రియ ల్లాన నో

తుచ్చా ! నీవును రాక్షసుండవగుచున్ దుఃఖింపుపొ మ్మింతటన్ ” ౬౯౪

క॥ అనిశిషిండుటయు

౬౯౫

సీ॥ ఈక్షణంబులరెండు నెఱునై కనుపట్టె నెత్తివెల్గుక రెల్ల నిట్టనిలిచె

బాచిపట్టికరంబు పండ్లు నల్లగనయ్యెఁ గగ్గము ల్మోనులకరణిఁదోచె

గడు భీమణింపు టా కారంబువాటిలై దిగజాఁటె గిరిందికి మిగులఁ బెదవి

కొలపొంగి బొడ్డునన్ భీతిపుట్టించె మాంసంబు మేదస్సు మంటంగలనె

- నరము లెముకలు చర్మముం గడకుమిగిలెఁ దలఁపునకుఁదెచ్చెఁ జాముండ దృష్టుజనుల
 కీట్లు రాక్షసభావంబు నెనసెనతఁడు తత్తణుంబునఁ దచ్చాపస త్రయేయె, ౬౯౬
- సీ॥ అభిలప్రపంచంబు నవలీలస్పృశియించి తనరారునటువంటి ధాతృపౌత్రు
 సకలవాచంయమసంస్తాయమానుడౌ నల పులస్త్యమునీంద్రు ననుఁగుఁగొడుకు
 వేదవేదాంగాది వివిధవిద్యలుగూడ శ్రద్ధమైఁజరిపిన సన్మనీషి
 త్తమను విశ్వానసుసమభిధానయిచ్చేఁ బిలువంగఁబడియెడి యలఘుచరితు
 మంత్రపూతమైనమాంసంబుదినుటకై యేగుడెంచి భూసురేంద్రుణ్ణత
 శఘ్నఁడైన యానికాదరా కారుని జూచి యచటనున్న తోఁజిసురులు, ౬౯౭
- సీ॥ కొందఱుచనిభీతి గోరాజవాహను కాశ్యపైఁబడి రీశ! కాపునుమఁ
 గొందఱుపోయి యాయుఁదీనరాక్షసి శరణుఁబొందిరి రక్ష నారి! యటంచుఁ
 గొందఱేగి రయంబ బృందారకజ్యేష్ఠప్రాపుఁడొచ్చిరి దేవ! పాహియనుచుఁ
 గొందఱు గాయత్రికూరుచుండిన యజ్ఞశాలఁదాగిరి యంబ! యేలమనుచుఁ
 గొందఱు జనించి రెంతయు గుండెపగిలి శుద్ధచనమున రక్షింపునూక్తములను
 నందఱున్ని విధంబులఁ దొందరపడి వందురి యతఁడు తనదైనచందమునకు, ౬౯౮
- వ॥ కనులనిండఁ గిరగిర నీశ్వదియగ బ్రహ్మపాలికిం బరువెత్తి ౬౯౯
- క॥ “మనుమండ నీకుఁ బులస్త్యుని తనయుండఁ బ్రఫాతృశాపదధుండనై యీ
 దనుకాకారముదాలించితిని జిహ్వతొల్మయునను దిని పశుగుడమున్, ౭౦౦
- క॥ ఎఱుంగక చోమాధముగం బరికల్పితమైనదాని భక్షించితి నో
 పరమేష్ఠి! తిరిగి నాశ న్నరుడించుచు రాక్షసత్వనాశకుండగుమా” ౭౦౧
- వ॥ అనినవిని పితామహుండు ప్రఫాతతో సామపూర్వకంబుగా నిట్లనియె. ౭౦౨
- అ॥ బాలకుండు నాదుపౌత్రుండు వీడు గుర్రెఱుంగఁ దెదియుఁగాన నెంతయును న
 హించి రాక్షసత్వ మెడలంగఁజేయుము మహినురేంద్ర! నాదుమాటనినుము” ౭౦౩
- వ॥ అనినవిని యమ్ముని ౭౦౪
- అ॥ “పశుగుడం బశుద్ధవజీచి ప్రాయశ్చిత్తమునుజనింపఁజేసె ననఘ! యితఁడు
 గాన యజ్ఞవిఘ్న కరుని శపించితి నెపుడు రాక్షసత్వ మపనయింప” ౭౦౫
- వ॥ నాపుడు బ్రహ్మదేవుండు ౭౦౬
- క॥ ఏతక్రొతునిదికిఁగా నాతతగోభూప్రదానహానములెల్లన్
 జేతును బ్రాయశ్చిత్తం వీతని దైతేయభావ మెడలింపు దయన్” ౭౦౭
- వ॥ అనుటయు మరల నతఁడిట్లనియె. ౭౦౮
- క॥ అనలము శీతలనుగుచో వనజారికి వెచ్చడనము వచ్చెడివో నే
 ననుమాట యన్యధాఁకా ననిమిషపరిభూజితామలాఽఘిసహా! ౭౦౯

- 2 నారాయణరావుగారు, చాతారుపల్లె
- ౩ వేలూరి రామన్నగుప్తగారు, సదాశివునిపేట
- ౪ రాయచూరి బండేరావుగారు, అయినాపురం.
- ౧౦ రాచూరి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విరూపాక్షసంస్థానప్రధానమంత్రి
- ౧౧ ఘంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - ముసలాపురం
- ౧౨ దండం గుండేరావుగారు, కరణం - ముసలాపురం
- ౧౩ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు. పటేలు - ముసలాపురం
- ౧౪ కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సరావుపేట
- ౧౫ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల
- ౧౬ భాస్కరరావుని వెంకట రామయ్యగారు, వంగపల్లి
- ౧౭ నరసింహస్వామిచారు, యాదగిరి
- ౧౮ వీరకాయల హనుమంతరావుగారు, రాయగిరి
- ౧౯ జూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకీలు, గుంటూరు
- ౨౦ మెదక్ కిషన్ రావు దేశముఖుగారు, నల్లపల్లి
- ౨౧ జానపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, పాపయపాలెము
- ౨౨ చిక్కరాజు వట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలమతి
- ౨౩ కవులూరి నరసింహారావుగారు, ఈలపాళె
- ౨౪ గోపేటి వెంకటగోపాలరావుగారు, పోలీసుసచివస్పెక్టరు, ప్రొత్తపాడు
- ౨౫ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, రిజెష్ట్రరాఫీసు క్లర్కు, క్రొవూరు
- ౨౬ రావకొండ వెంకట రామయ్యగారు, యెనమవల
- ౨౭ కప్పగంట సుబ్బారావుగారు - పోలీసుసచివస్పెక్టరు - పిడుగురాళ్ళ
- ౨౮ మండ చినవెంకయ్యగారు, దండమూడి.
- ౨౯ శ్యామాపంతులగోపాలరావుగారు - వరంగల్లు
- ౩౦ కన్నయ్యగారిసంగయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౧ చక్కిలం పాపయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౨ తాళవెలిమె లింగన్న మొకద్దంగారు-గడిపెద్దాపురం
- ౩౩ కిషన్ రావు దేశపాండ్యగారు తాళ్ళపల్లి
- ౩౪ తొర్ర కొండ లక్ష్మారెడ్డిగారు, కీరసాగరం.
- ౩౫ రంగజు గోపాలకిషన్ రావు - దేశముఖుగారు, పాపురం
- ౩౬ చివుకుల శ్రీరామకర్మగారు- నాగులుపులపాడు
- ౩౭ గజవాడ వెంకటాచార్యులుగారు, అల్లదుర్గము
- ౩౮ కాకిరాల రామచంద్రయ్యగారు, మముడాపురము
- ౩౯ లక్ష్మీనారాయణ గౌడు సెట్టిగారు, అందోలు

అభినవనరస్వతి

తెలంగాణ ప్రభుత్వం - నాగరఖండస్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది, యొక్క సహితక. ఇందు వర్ణాశ్రయధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనము

అను వ్యాసములును బ్రకటింపబడును.

చందా సం॥ 1 కి రు 8-0-0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 కరిణీగోధూరిణి [పూరి వీరభద్రకవి]	...	0	4	0
2 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
3 కంసవధ నాటకము	...	0	8	0
4 చతుర్త్వారమంజరి (పింహాద్రి వెంకటాచార్యులు)	...	0	4	0
5 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	...	0	2	0
6 నితీతలు (సుమితీతకమునకు సంస్కృతము)	...	0	2	0
7 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	...	0	2	0
8 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
9 చిత్రాపజిల్లాతీర్థ విమర్శనము (పత్రికాధిపతి)	...	0	4	0
10 సంగమోపము	...	0	3	0
11 అస్పృశ్యతానివారణ ఖండనము (మల్లాది రామకృష్ణచయనూనూగారు)	...	0	8	0
12 నల్లనీతికేతకము	...	0	1	0
13 శివానందలహరి (తంగెడ రామకృష్ణకవి)	...	0	4	0
14 కర్నాటపుటేలి శతావధానము (తిరుపతి వెంకటేశాయము)	...	0	3	0
15 పశ్యాంపుర్యాం	...	0	2	0
16 పశ్యేబ్దవిచారము	...	0	2	0
17 పురశ్చరణము	...	0	2	0
18 కంఠసురాజచరిత్ర	...	0	14	0
19 వర్ణవ్యవస్థ	...	0	4	0
20 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
21 కుర్మాంధనాశీకృంద చరిత్రము	...	0	10	0
22 అభినవకామంతల నాటకము	...	0	8	0
23 మాతసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
24 స్కాందమహాపురాణాంతర్గతనాగరఖండము (౧ సంపుటము)	...	1	0	0
25 డిటా నాగరఖండము (౨ సంపుటము)	...	1	8	0
26 భారతీయప్రబోధము (పిఠాపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0
27 ధర్మవిప్లవము.	...	0	4	0
28 భారతకథారత్నవిప్లవము (మల్లాది రామకృష్ణవిద్యచ్ఛయనూనూగారు)	...	0	8	0

అభినవనరస్వతి కార్యస్థానము, జానపాడు, పిఠాగురాళ్ళపాడు,

గుంటూరు జిల్లా.